



**Universitat  
Pompeu Fabra**  
*Barcelona*



# Presentació de l'escultura “L'escala de l'enteniment”, d'Alfonso Alzamora

*En el marc de les activitats organitzades per la  
Universitat Pompeu Fabra dins de l'Any Lull*

**Dossier de premsa**

**Campus de la Ciutadella  
30 de març del 2016**

## Introducció

La UPF, d'acord amb la seva vocació d'universitat catalana, clarament compromesa amb les humanitats i amb el lligam entre ciències i lletres, s'afegeix a la celebració de l'any Llull, organitzant un seguit d'activitats relacionades amb la música, la dansa i les arts plàstiques. I ho fa amb la voluntat de fer una contribució acadèmica i mediàtica a la commemoració del 700 aniversari de la mort de Ramon Llull (1232-1316), filòsof, poeta i visionari, un referent ineludible del diàleg interreligiós i intercultural, i considerat el pare de la informàtica moderna.

El primer d'aquests actes, que tindran com a nucli temàtic l'impacte i la fascinació que ha causat Ramon Llull en el món artístic, serà la instal·lació permanent, el **30 de març**, de l'escultura "L'escala de l'enteniment" de l'artista **Alfonso Alzamora**, al campus de la Ciutadella, davant el nou edifici de la Fundació Pasqual Maragall.

L'obra, inspirada en el sistema científic de Llull, ha estat donada a la UPF per la **Fundació Vila Casas** amb motiu de la celebració de l'Any Llull, i forma part de l'exposició homònima que s'exhibirà a l'Espai VolArt 1 i VolArt 2 de la institució cultural a entre el 5 de maig i el 17 de juliol del 2016.

### Una obra simbòlica per ajudar a conèixer el sistema del pensament lul·lià

**Alfonso Alzamora** busca situar-se en una posició que li permeti comprendre el sistema del pensament lul·lià, tot copsant el seu aspecte simbòlic. Aixeca volums a partir d'una absència bàsica: hi ha una associació entre el fet de l'aixecar-se de la peça i l'ascens de l'enteniment per l'escala dels subjectes, però el que crida l'atenció és que l'ascens de l'escultura es fa des d'una sostracció. Al final, el valor de l'espai ocupat i el desocupat són iguals, són valors simètrics, gràcies a la seva estructura formada per elements idèntics.

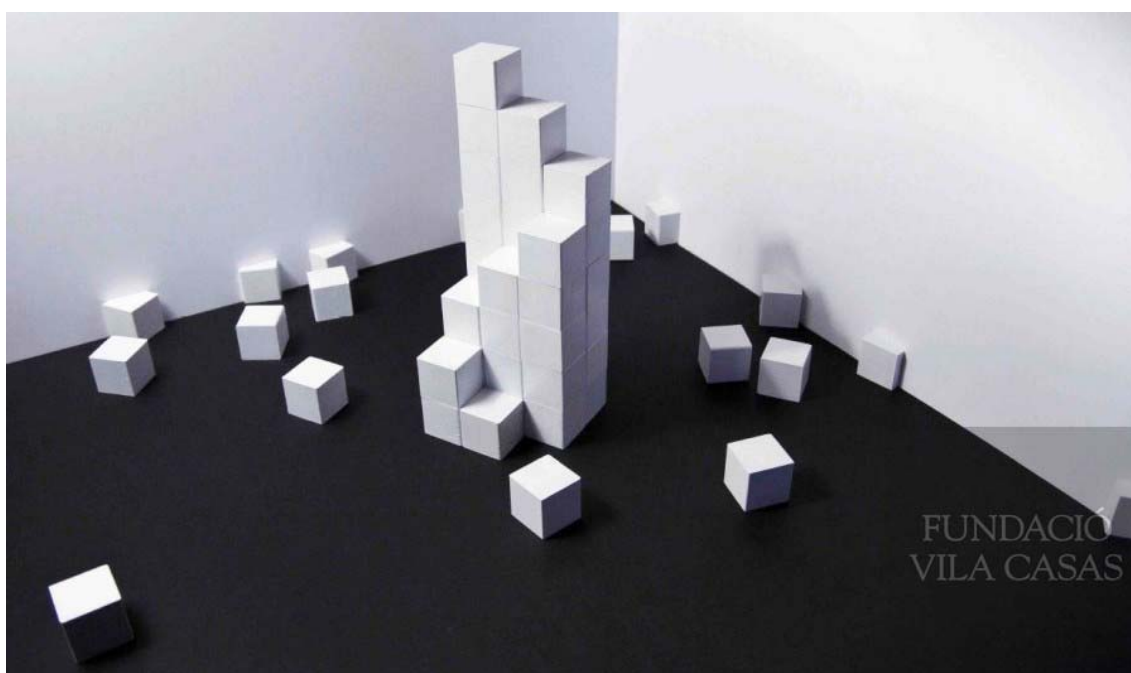
Segons Alfonso Alzamora, "L'escala de l'enteniment de Ramon Llull té vuit esglaons, cada un amb un valor filosòfic concret. Simbolitza un camí de perfecció, amb vuit fases ordenades, classificades, jerarquitzades en ordre ascendent. Una vegada completades ("enteses") amb èxit, haurien de dur-nos al coneixement de Déu". L'artista ha treballat des de fa temps en aquesta idea, com a una expressió plàstica d'una idea de Llull present en diferents llocs dels seus escrits, però principalment formulada en el seu llibre *De ascensu et descensu intellectus* (Montpellier, 1305).

## Una estructura formada per vuit nivells diferents

L'escultura, que està formada per un total de **36 cubs de ferro**, en vuit nivells diferents, on el valor de l'espai ocupat i el desocupat són idèntics. Sobre una base quadrada de nou cubs, n'elimina un d'ells, en queden vuit, i des d'aquesta absència, comença a pujar. En el segon nivell hi ha set cubs, en el tercer, sis, i així, successivament. Al voltant de l'estàtua hi ha uns quants cubs solts, símbol de la transversalitat de l'obra de Llull.

L'obra forma part del conjunt del projecte escultòric i pictòric que Alfonso Alzamora exposarà a la **Fundació Vila Casas**, que investiga la solidesa, la simetria i la línia recta i representa els diferents graus del saber, la distància que separa el coneixement sensible de l'intel·ligible. Amb la referència constant al cub —símbol de la veritat essencial del filòsof medieval—, l'autor compon un elogi del pensament i la crítica.

Juntament amb “L'escala de l'enteniment”, **La resta de les obres incloses en l'exposició** que acollirà la institució cultural són “L'escala de l'enteniment II” (instal·lació d'acer), “L'arbre de la ciència” (oli sobre tela), “La Porta de Llull” (tauler), “L'escala de l'enteniment i una estudiant de filosofia (monòlit i fusta pintada)”, “Retrat imaginari de Ramon Llull” (fusta de teca), “Evangeli de Tomàs” (sèrie de sis pintures, oli sobre paper) i “Dona Ambrosio de Castello” (oli sobre tela).



*Imatge virtual de “L'escala de l'enteniment”, d'Alfonso Alzamora*

## Les analogies de “L’escala de l’enteniment”

Que la base estigui configurada per nou cubs – i més enllà del valor simbòlic d’aquesta xifra- troba també correspondència en els nou “principis universals” (bondat, grandesa, eternitat, poder, saviesa, voluntat, virtut, veritat i glòria) segona la darrera versió que Llull va fer del seu sistema (*Ars generalis ultima*, Pisa 1308). Aquests principis, que el filòsof anomena “dignitats” o “virtuts” divines, són els principis a partir dels quals es diu tota la realitat. Totes les coses creades per Déu porten l’empremta del Creador, a través d’aquestes virtuts o principis.

De la mateixa manera, el món creat és concebut com una immensa escala de creació, que proporciona els diferents nivells de la creació, equivalen als vuit subjectes de l’escala de l’enteniment. Aquesta escala, doncs, serveix com a instrument de coneixement i també com a model de tota la realitat ordenada, des d’allò més baix, la pedra, fins a Déu.

A més, el fet que el novè cub absent de la base sigui el que es vagi combinant en l’ascens, per fer possible la construcció de la resta de graons, diu alguna cosa a propòsit de la tensió “presència-absència”, característica de les metàfores del pensament místic-filosòfic de Ramon Llull.

## Altres activitats organitzades per la UPF dins de l’Any Llull

El programa d’actes organitzat per la UPF dins de l’Any Llull es completa amb dues propostes més: d’una banda, una sessió pública del seminari sobre l’“Ars Magna” de Ramon Llull. Tindrà lloc el **15 de juny**, el marc del màster en Estudis Comparatius d’Art, Literatura i Pensament, amb la participació dels estudiants del curs i del ballarí i coreògraf Cesc Gelabert, i els docents de la UPF Ivan Pintor i Amador Vega.

De l’altra, el 13 de juliol s’inaugurarà l’exposició “La màquina de pensar: Ramon Llull i l’“Ars combinatòria”, al Centre de Cultura Contemporània de Barcelona (CCCB). La mostra, comissariada per Amador Vega, està coproduïda per ZKM (Center for Art and Media) de Karlsruhe i la UPF.

El Grup de Tecnologies Interactives (GTI) de la UPF, dirigit pel professor **Josep Blat**, ha realitzat una animació de nova producció desplegada en dotze pantalles de grans dimensions per il·lustrar un dels espais de la mostra. Cadascuna de les pantalles projectaran una miniatura animada del **Còdex de Karlsruhe**, un manuscrit que representa els moments centrals de la vida de Llull.

Les activitats programades dins de l'Any Lull compten amb una comissió presidida per Amador Vega, i completada pels professors **Pelegrí Viader**, secretari general de la Universitat; **Javier Aparicio**, delegat de Cultura, i **Ivan Pintor**, del Departament de Comunicació. Aquest programa coincideix amb els actes commemoratius del 25è. aniversari de la UPF al llarg d'aquest curs 2015-2016, i li donen més rellevància.

### Breu biografia d'Alfonso Alzamora

**Alfonso Alzamora** (Barcelona, 1951) des de 1979 viu i treballa a Ordis (Alt Empordà, Girona). Va iniciar la seva trajectòria artística centrat en la pintura, que progressivament alternarà amb l'escultura. Utilitza conceptes de doble significat, elements aparentment oposats que provoquen reflexions des de l'absència.

Mitjançant la racionalitat i la simetria d'estructures geomètriques plenes de conceptes indeterminats i infinits que es concreten en espais com el forat o l'escala; metàfora vital que connecta la part visible amb l'etèria mancança teixida en el buit. La seva obra esdevé poètica, llaç entre la idea barroca d'eternitat i l'exactitud minimalista del cub, a la recerca de l'aspecte sensible de les coses.

Des de la seva primera exposició individual, l'any 1977, a la Galeria K de Barcelona, i fins a l'actualitat, ha exposat en ciutats com Nova York, París, Londres, Ginebra, Miami o L'Haia. Entre les seves escultures hi ha "Homenatge a Isaac Albéniz i Alicia Delarocha" (2012), "El Jardí de la Memòria" (2012) o "Escultures negres" (2005). També ha signat diversos olis i acrílics agrupats sota el nom de "Meninas".

Biografia completa d'Alfonso Alzamora: <http://www.alfonsoalzamora.com/>